

KESKKONNAMINISTER

MÄÄRUS

Tallinn

.....2019 nr

**Elektritootmiskäitistele energiasektori moderniseerimiseks
tasuta lubatud heitkoguse ühikute eraldamise täpsustatud tingimused ja kord**

Määrus kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 165¹ lõike 3 alusel.

**1. peatükk
Üldsätted**

§ 1. Määruse reguleerimisala

Käesoleva määrusega sätestatakse:

- 1) eesmärgid, mille jaoks toetust antakse;
- 2) konkursi läbiviimise tingimused ja kord;
- 3) konkursi läbiviija;
- 4) taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded;
- 5) taotluse esitamise ning taotluse ja taotleja nõuetele vastavaks tunnistamise kord;
- 6) tasuta lubatud heitkoguse ühikute andmise tingimused ja kord;
- 7) projekti rakendamise aruandluse kord;
- 8) järelevalve teostaja ja järelevalve teostamise kord;
- 9) toetuse tagasimaksmise tingimused ja kord;
- 10) riigiabi reeglite kohaldamine.

§ 2. Terminid

Määruses kasutatakse termineid järgmises tähenduses:

- 1) konkurss – läbipaistvuse, mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetele vastav konkureeriv menetlus energiasektori moderniseerimise, mitmekesistamise ja jätkusuutlikku ümberkujundamisse panustavate projektide välja valimiseks;
- 2) taotleja – isik, kes on konkursile taotluse esitanud;
- 3) taotlus – taotleja tahteavaldus konkursil osalemiseks konkursi tingimustel ning kooskõlas käesoleva määruse ja atmosfääriõhu kaitse seaduse sätetega;
- 4) toetus – tasuta eraldatavad lubatud heitkoguste ühikud;
- 5) turuväärtus – määramisest arvates eelmisel kalendriaastal ühise enampakkumisplatvormi kaudu müüdüd lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind;
- 6) toetuse saaja – taotleja, kelle taotlus on rahuldatud;
- 7) lähtetase – konkursi väljakuulutamise aastale eelneva kolme kalendriaasta keskmine süsinikdioksiidi heide;
- 8) sihttase – projekti lõpliku elluviimise aastast järgmise kalendriaasta süsinikdioksiidi heide.

§ 3. Konkursi korraldamise üldpõhimõtted

(1) Elektritootmiskäitistele tasuta lubatud heitkoguse ühikute eraldamiseks korraldatava konkursi eesmärk on toetada projekte, mis edendavad energiasektori moderniseerimist, mitmekesistamist ja jätkusuutlikku ümberkujundamist.

(2) Konkursil välja valitud projekt peab olema kooskõlas üleminekuga ohutule ja kestlikule vähese kasvuhoonegaaside heitega majandusele, Euroopa liidu kliima- ja energiapoliitika raamistiku 2030 eesmärkide ja Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks.

(3) Projektide valimiseks korraldatakse üks taotlusvoor.

(4) Konkursi kaudu tasuta eraldatav lubatud heitkoguse ühikute kogus kinnitatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 165¹ lõike 1 alusel antud Vabariigi Valitsuse korraldusega.

§ 4. Riigiabi reeglite kohaldamine

(1) Määruse alusel antav toetus on riigiabi EL toimimise lepingu artikkel 107 lõige 1 mõistes, mille andmisel järgitakse komisjoni vastavatest riigiabi suuniseid ja konkurentsiseaduse §-s 34² sätestatut.

(2) Määrust ei kohaldata ettevõtjale, kelle suhtes on Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnustatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, tehtud toetuse tagasinõudmise otsus, mis on täitmata.

(3) Määrust ei kohaldata raskustes olevale ettevõtjale Euroopa Komisjoni raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi suuniste mõistes.

§ 5. Konkursi läbiviija

(1) Toetuse taotlusi menetleb, taotluse rahuldamise otsustab, projekti lõpparuande kinnitab ja projektide üle järelevalvet teostab Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi *KIK*).

(2) KIK on kohustatud säilitama riigiabi andmisega seotud dokumente 10 aasta jooksul alates käesoleva määruse alusel viimasest toetuse andmisest.

§ 6. Konkursi teade

Teade konkursi avamise kohta avaldatakse hiljemalt 90 kalendripäeva enne taotluste esitamise tähtpäeva ühes üleriigilises päevalehes ja KIKi veebilehel.

2. peatükk

Nõuded taotlejale ja taotlusele

§ 7. Nõuded taotlejale

(1) Taotlejale esitatavad nõuded on järgmised:

1) taotleja peab olema Eesti e-äriregistris registreeritud ettevõtja.

2) taotleja on tasunud riiklikud maksud ja maksed või taotleja maksu- või maksevõlg riigile koos intressiga ei ole suurem kui 100 eurot või see on ajatatud;

3) taotleja majandustegevus ei ole lõppenud ega peatunud;

4) taotleja ei ole varem sama kulu hüvitamiseks riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või

välisabi vahenditest raha saanud;

- 5) taotleja suhtes ei ole algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust ega tehtud pankrotiotsust;
- 6) taotlejal või nende seaduslikul esindajal ei ole karistusseadustiku § 209, 210, 260¹, 372, 373, 379 või 384 alusel määratud kehtivat karistust;
- 7) taotleja omakapital vastab äriseadustikus kehtestatud nõuetele;
- 8) taotleja peab vastama atmosfääriõhu kaitse seaduse §-s 165¹ lõikes 6 kehtestatud tingimustele.

§ 8. Nõuded taotlusele ja selles kirjeldatavale projektile

(1) Taotlusele esitatavad nõuded on järgmised:

- 1) taotlusvormi kõik taotlejale kohaldatavad lahtrid peavad olema korrektselt täidetud;
- 2) taotluses esitatud andmed peavad olema täielikud ja õiged;
- 3) taotluses kirjeldatud projekt, sh selle ajakava, peab olema teostatav;
- 4) taotluses planeeritud projekt peab olema kooskõlas käesoleva määruse, Euroopa Liidu ja riigisiseste õigusaktidega;
- 5) taotlus peab olema allkirjastatud esindusõigusliku isiku poolt.

(2) Taotleja peab taotlusele lisama tasuvusanalüüsi, mis sisaldab arvutusi kasvuhoonegaaside heitkoguse netovähendamise süsinikdioksiidi heite vähendamise kohta, võttes arvesse projekti suurust. Tasuvusanalüüs peab võtma arvesse taotluse esitamisele eelnevat vähemalt kolme kalendriaastat ja sellest järgnevaid aastaid kuni eeldatava projekti elluviimise tähtajast järgmise kalendriaastani.

(3) Taotluses kirjeldatud projekt peab:

- 1) edendama energia- ja tarneallikate mitmekesisust, vajalikke ümberkorraldusi, keskkonnaseisundi parandamist ja taristu ajakohastamist, puhast tehnoloogiat või energiatootmise sektori moderniseerimist ning energia ülekandmis- ja jaotamissektorit;
- 2) olema kooskõlas vastavate riiklike arengukavadega;
- 3) vähendama riigi energiasektori kasvuhoonegaaside koguheidet;
- 4) suurendama riigi energiasektori ressursitõhusust;
- 5) suurendama riigi energiasektori väärtusahelas loodatavat lisandväärtust.
- 6) saavutama tasuvusanalüüsi põhjal kasvuhoonegaaside heitkoguse netovähendamise riigis ja süsinikdioksiidi heite vähendamise võttes arvesse projekti suurust;
- 7) olema täiendav, vastama selgelt asendus- ja moderniseerimisvajadustele ning mitte suurendama turupõhist energianõudlust;
- 8) pakkuma parimat hinna ja kvaliteedi suhet;
- 9) mitte suurendama ega parandama väga heitemahuka elektritootmise rahalist elujõulisust;
- 10) mitte suurendama sõltuvust heitemahukatest fossiilkütustest.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 6 nimetatud süsinikdioksiidi heite vähendamise sihttase peab lähtetasemest olema vähemalt 35% väiksem ja taotluses kirjeldatav projekt peab selle sihttaseme saavutama vähemalt järgneval viiel järjestikusel kalendriaastal pärast projekti lõpparuande esitamist.

4. peatükk Taotluse esitamine ja menetlemine

§ 9. Taotluse esitamine

(1) Taotluse esitab KIKile E-toetuse keskkonna vahendusel taotleja esindusõiguslik isik digitaalselt allkirjastatuna. Taotluse esitamisel lähtutakse E-toetuse keskkonna andmeväljadest.

(2) Toetuse taotlemine ja toetuse kasutamise seotud teabe ja täiendavate dokumentide esitamine toimub E-toetuse keskkonna kaudu. E-toetuse keskkonna vahendusel esitatud dokumendid loetakse kättetoimetatuks.

§ 10. Taotluse menetlemine

(1) Taotluse menetlemine KIKi poolt koosneb järgmistest tegevustest:

- 1) taotluse vastuvõtmine;
- 2) taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimine;
- 3) taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemine.

(2) KIK võib taotluse menetlemise käigus nõuda taotlejalt selgitusi, lisainformatsiooni ja täiendavaid dokumente taotluses esitatud andmete kohta või taotluse täiendamist või muutmist, kui ta leiab, et taotlus ei ole piisavalt selge, näidates ühtlasi, millised asjaolud vajavad täiendavat selgitamist, täiendamist või lisainformatsiooni.

(3) Taotlus menetletakse 60 kalendripäeva jooksul. Puuduste kõrvaldamiseks antud aja võrra menetlusaeg pikeneb.

§ 11. Taotluse ja taotleja vastavuse hindamine

(1) Taotleja tunnistatakse nõuetele vastavaks, kui ta vastab §-s 7 sätestatud nõuetele.

(2) Taotlus tunnistatakse nõuetele vastavaks, kui:

- 1) taotlus on esitatud käesolevas määruses sätestatud korras ja see vastab §-s 8 sätestatud nõuetele;
- 2) toetust taotletakse käesolevas määruses ja atmosfääriõhu kaitse seaduse §-s 165¹ nimetatud eesmärkide täitmiseks ja tulemuste saavutamiseks;
- 3) taotluses sisalduva projekti tegevus planeeritakse lõpetada hiljemalt 2028 aasta 31. detsembril.

(3) Taotlus ei vasta nõuetele, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) taotluses kirjeldatud projekt ei vasta käesolevas määruses nimetatud eesmärkide täitmiseks ja tulemuste saavutamiseks;
- 2) taotluses on esitatud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või taotleja mõjutab pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil taotluse menetlemist;
- 3) taotleja ei võimalda kontrollida taotluse vastavust nõuetele;
- 4) taotleja ei ole määratud tähtaja jooksul kõrvaldanud taotluses esinevaid puudusi;
- 5) taotlus ei vasta kasvõi ühele käesolevas määruses või atmosfääriõhu kaitse seaduse §-s 165¹ esitatud nõudele.

(4) Kui KIK avastab taotluse nõuetele vastavuse kontrollimisel taotluses puudusi, teatab ta sellest viivitamata taotlejale ja määrab puuduste kõrvaldamiseks tähtaja kuni 10 tööpäeva.

§ 12. Taotluste võrdlemine ja hindamine

KIK võrdleb ja hindab kõiki vastavaks tunnistatud taotlusi järgmise meetodika alusel:

- 1) väärtuspunkte antakse vastavalt §-i 8 lõike 3 punktides 3–5 sätestatud kriteeriumitele;
- 2) väärtuspunktid §-i 8 lõike 3 punktis 3 sätestatud kriteeriumi kohta arvutatakse järgmist valemit kasutades:

33*lähtetase/sihttase;

3) väärtuspunktid §-i 8 lõike 3 punktides 4–5 sätestatud kriteeriumi kohta arvutatakse järgmist valemit kasutades:

33*sihttase/lähtetase;

4) parimaks osutub suurima väärtuspunktide arvuga taotlus.

§ 13. Taotluse rahuldamine

(1) KIK teeb taotluse rahuldamise otsuse taotluste paremusjärjestuse alusel, arvestades konkursi teates määratletud lubatud heitkoguse ühikute kogust.

(2) Taotluses kirjeldatud projekti eeldatavaid kulusid toetatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 165¹ lõikes 9 sätestatud ulatuses.

(3) Taotluse rahuldamise otsuses täpsustatakse toetuse kasutamise reegleid.

(4) Taotluse rahuldamise otsuses märgitakse vähemalt:

- 1) projekti nimetus;
- 2) tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute eraldatav kogus ja projekti elluviimise periood;
- 3) asjaolu, et toetus on riigiabi käesoleva määruse § 4 lõike 1 mõistes;
- 4) toetuse saaja õigused ja kohustused;
- 5) rahuldatud taotluse kohaselt ellu viidud projekti sihtotstarbelise kasutamise ja säilitamise tingimused ja kord;
- 6) järelevalve tingimused ja kord;
- 7) tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute andmisega ja kasutamisega seotud teabe ja aruannete esitamise tähtajad ja kord;
- 8) tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute eraldamistingimused ja kord;
- 9) toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmisega seotud tingimused ja kord.

(5) Kui projekti tulemus toob kaasa täiendava elektritootmisvõimsuse, peab toetuse saaja tõendama, et tema või temaga seotud käitaja on täiendava elektritootmisvõimsuse käivitamise alguseks heitemahukama elektritootmisvõimsuse vähemalt samaväärse osa tegevuse lõpetanud.

(6) KIK toimetab taotluse rahuldamise otsuse toetuse saajale kätte viivitamata pärast otsuse tegemist E-toetuse keskkonna vahendusel.

§ 14. Taotluste rahuldamata jätmise otsus

(1) KIK teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse, kui taotleja või taotlus ei vasta ühele või mitmele käesolevas määruses sätestatud nõudele.

(2) Kui taotluses puuduse kõrvaldamise tähtaja jooksul puudust ei kõrvaldata, teeb KIK taotluse rahuldamata jätmise otsuse taotlejat täiendavalt ära kuulamata.

(3) Taotluse rahuldamata jätmise otsuses märgitakse vähemalt:

- 1) otsuse tegija;
- 2) otsuse tegemise kuupäev ja otsuse number;
- 3) toetuse taotleja andmed;
- 4) otsuse tegemise õiguslikud ja faktilised alused;
- 5) taotluse rahuldamata jätmise põhjendus;

6) otsuse vaidlustamise kord.

(4) KIK esitab taotluse rahuldamata jätmise otsuse toetuse taotlejale pärast otsuse tegemist E-toetuse keskkonna vahendusel.

5. peatükk **Toetuse saaja õigused ja kohustused**

§ 15. Teavitamiskohustus

(1) Toetuse saaja peab viivitamata kirjalikult teavitama KIK-i, kui:

1) projekti käigus on ilmnenu projekt elluviimist takistavad asjaolud, samuti projektiga seotud kohtumenetlusest või selle võimalikkusest ja toetuse saaja riigihanke vaidlustamisest;

2) projekti maksumus osutub väiksemaks otsuses esitatust.

§ 16. Projekti aruanne

(1) Toetuse saaja esitab iga aasta 28. veebruariks KIKile projekti aruande (edaspidi *aruanne*) eelmisel kalendriaastal tehtud projekti rakendamise investeeringu kohta.

(2) Pärast otsuses nimetatud projekti elluviimist peab toetuse saaja esitama KIKile projekti lõpparuande (edaspidi *lõpparuanne*).

(3) Lõpparuanne esitatakse KIKile kolme kuu jooksul pärast sihttaseme saavutamist.

(4) Aruanne ja lõpparuanne peab sisaldama järgmist:

1) andmed toetuse saaja ja projekti kohta;

2) projekti kirjeldus;

3) ellu viidud tegevused ja ajakava vastavus otsusele;

4) andmed projekti elluviimiseks sõlmitud lepingute kohta;

5) projektiga kaasnenud kulude ülevaade;

6) kui on esinenud kõrvalekaldumisi otsusest, siis kõrvalekaldumise põhjendus ning meetmed projekti vastavusse viimiseks otsusega;

7) järelevalve käigus tehtud tähelepanekute ja soovitude alusel kasutusele võetud meetmed;

8) aruande või lõpparuande koostaja ja toetuse saaja esindaja allkirjastatud kinnitus andmete õigsuse kohta.

(5) Aruande vorm on esitatud käesoleva määruse lisas 1.

(6) Lõpparuande vorm on esitatud käesoleva määruse lisas 2.

(7) Toetuse saaja on kohustatud tagama projekti eesmärgi saavutamiseks vajaliku vara säilimise ja sihtotstarbelise kasutamise vähemalt viie aasta jooksul projekti elluviimise perioodi lõppemisest.

§ 17. Aruande ja lõpparuande auditeerimine

(1) Toetuse saaja peab korraldama aruande ja lõpparuande auditeerimise sõltumatu audiitori poolt. Toetuse saaja esitab auditeerimisaruande KIKile koos aruande või lõpparuandega.

(2) Sõltumatu audiitor koostab ja väljastab aruande ja lõpparuande auditeerimise kohta auditeerimisaruande, milles kinnitatakse projektis tehtud investeeringu täpne nimetus, investeeringu liik ja auditeeritaval perioodil investeeritud täpne summa.

(3) Toetuse saaja peab osutama sõltumatule audiitorile auditeerimisel igakülgset abi, sealhulgas võimaldama aruandes ja lõpparuandes esitatud andmete õigsuse kontrollimiseks juurdepääsu asjassepuutuvatele andmetele ja dokumentidele ning lubama viibida lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise ja kasutamisega seotud ruumides ja territooriumil.

§ 18. Aruande ja lõpparuande kinnitamine

(1) KIK kontrollib aruande ja lõpparuande vormikohasust ning esitatud andmete õigsust. Kui aruandes või lõpparuandes on puudusi või on vaja esitada täiendavat informatsiooni, teavitab KIK sellest toetuse saajat ning määrab tähtaja puuduste kõrvaldamiseks ja täiendava informatsiooni esitamiseks.

(2) Kui aruanne ja lõpparuanne on nõuetekohane ja selles esitatud andmed on õiged ja täielikud, kinnitab KIK aruande või lõpparuande 30 kalendripäeva jooksul ning teavitab sellest saajat, Keskkonnaministeeriumit ja Keskkonnaametit e-posti teel.

6. peatükk Tasuta lubatud heitkoguse ühikute eraldamine

§ 19. Tasuta lubatud heitkoguse ühikute eraldamine

(1) Keskkonnaamet eraldab tasuta lubatud heitkoguse ühikud toetuse saajale pärast seda, kui KIK on lõpparuande kinnitanud.

(2) Lubatud heitkoguse ühikud võib jätta tasuta eraldamata, kui toetuse saaja ei täida lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise ning taotluse rahuldamise otsuse tingimusi ja selle tagajärjel ei viida otsuses kirjeldatud projekti nõuetekohase ellu.

(3) KIK teeb lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamata jätmise kohta otsuse, mis toimetatakse kätte E-toetuse keskkonna kaudu.

§ 20. Toetuse tagasimaksmine

(1) Kui toetuse saaja ei täida lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise ning taotluse rahuldamise otsuse tingimusi ja selle tagajärjel ei viida otsuses kirjeldatud projekti nõuetekohaselt ellu, peab toetuse saaja kandma KIK-i määratud kontole talle eraldatud lubatud heitkoguse ühikute turuväärtuses raha ja maksma ühikute turuväärtuselt intressi. Toetuse saaja peab raha üle kandma 90 kalendripäeva jooksul sellekohase ettekirjutuse saamisest.

(2) KIK võib põhjendatult peatada lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise toetuse saajale tema otsuse täitmata jätmisega seotud projekti või toetuse saaja kõikideks projektideks kuni käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimuste täitmiseni.

§ 21. Intress

(1) Käesoleva määruse § 20 lõike 1 alusel raha tasumise kohustuse korral peab toetuse saaja maksma lisaks intressi. Intressimäär on kuue kuu Euribor, millele lisandub viis protsenti aastas. Intressiarvestuse baasiks on 360-päevane periood.

(2) Intressi arvestatakse toetuse saajale tasuta eraldatud lubatud heitkoguse ühikute turuväärtuses tasumisele kuuluva summa pealt.

(3) Intressi arvestatakse tagasinõudmise otsuse kehtima hakkamise päevast arvates, võttes aluseks otsuse tegemise kalendrikuule eelnenud kuu viimasel tööpäeval kehtinud intressimäära. Kui lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise taotlemisel või kasutamisel on toime pandud kuritegu, arvestatakse intressi lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise päevast arvates, võttes aluseks sellel päeval kehtinud intressimäära.

(4) Intressi arvestatakse kuni toetuse saajale eraldatud lubatud heitkoguse ühikute turuväärtuses raha tasumiseni, kuid mitte kauem kui toetuse saajale eraldatud lubatud heitkoguse ühikute turuväärtuses raha tasumise tähtpäevani, ajatamise korral toetuse saajale eraldatud lubatud heitkoguse ühikute turuväärtuses raha tasumise lõpliku tähtpäevani.

(5) Intressiarvestus peatub toetuse saaja pankroti väljakuulutamisel.

(6) Toetuse saajale eraldatud lubatud heitkoguse ühikute turuväärtuses raha tasumisel tehtavad maksed loetakse sooritatuks järgmises järjekorras:

- 1) esimesena intressid nende ajalise tekke järgi, alustades varaseimast;
- 2) teisena toetuse saajale eraldatud lubatud heitkoguse ühikute turuväärtuses raha või selle osad.

§ 22. Aruandlus Keskkonnaministeriumile

KIK koostab ja esitab igal aastal kuni projektide lõpparuande kinnitamiseni Keskkonnaministeriumile aruande toetust saanud projektide elluviimise kohta.

§ 23. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub 2021. aasta 1. jaanuaril.

(allkirjastatud digitaalselt)

Rene Kokk
Minister

(allkirjastatud digitaalselt)

Meelis Münt
Kantsler

Lisa 1. Aruanne

Lisa 2. Lõpparuanne